

Position Paper CumuluZ in de VVT

9 februari 2024

In het voorjaar van 2023 heeft de minister van VWS een brief aan de kamer gestuurd over de aanpak om te komen tot betere gegevensuitwisseling en databeschikbaarheid in en rondom de zorg¹. Deze aanpak bestaat uit twee hoofdactiviteiten die gelijktijdig dienen te worden opgepakt: enerzijds het verbeteren van de beschikbaarheid van data (“data-centrisch werken”) en anderzijds het realiseren van een decentraal, veilig en schaalbaar communicatienetwerk.

Op welke manier passen dataplatformen in het algemeen en CumuluZ in het bijzonder in deze landelijke aanpak? In hoeverre is duidelijk wat een dataplatform in zijn algemeenheid behelst en wat betekent CumuluZ in het bijzonder? Hoe verhoudt CumuluZ zich tot de visie Digitaal Denken en Doen die ActiZ voor de langdurige zorg heeft opgesteld? Hoe verhoudt CumuluZ zich tot de ontwikkelingen in de VVT-sector met betrekking tot databeschikbaarheid zoals die zijn ingezet in de programma’s InZicht en KIK-V? Hoe verhoudt CumuluZ zich tot het Landelijk Dekkend Netwerk van infrastructuur waaraan ActiZ en de sector haar steun hebben gegeven?

Dit position paper geeft antwoord op deze vragen en geeft concrete adviezen aan (bestuurders in) de langdurige zorg over wat wel en wat niet te doen met dataplatformen en CumuluZ.

Wat is een (data)platform?

“Platform” en “dataplatform” zijn helaas geen eenduidige begrippen. In figuur 1 worden enkele verschillende definities van het woord “platform” gegeven.

platform

plat-form (het; o; meervoud: *platforms, platformen*)

- (bouwkunde) plat dak, plat bouwwerk; *boorplatform*
- verhoogde vloer; = podium
- gelegenheid voor openbare discussie; *een platform bieden*

<https://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/woorden/betekenis/platform>

het platform zelfst.naamw.

Uitspraak: [ˈplɑtˌfɔrm]

Afwegingsnaam: platform

Verbuigingsc: platform, platformen (meerv.)

1) **platte verhoging om iets op te zetten of om op te staan**
boorplatform gebouwd op gaten in zee om in de zeebodem te boren naar gas of olie) Snouhuze: booreiland

2) **groep mensen die samen een bepaald onderwerp bespreken of samenwerken om een probleem op te lossen**
Voorbeeld: 'innovatieplatform'
<https://www.woorden.org/woord/platform>

digitaal platform

<https://www.founderjar.com/types-of-technology-platforms/>

A software platform is an application that enables interactions and transactions between users. As a business tool, a platform creates value by bringing together creators and consumers.

<https://www.founderjar.com/types-of-software-platforms/>

En online platform is een **website** of dienst die gebruikers in staat stelt met elkaar en met de inhoud op de site te integreren. Online platforms worden gebruikt voor verschillende doeleinden, zoals sociale netwerken, e-commerce en het delen van kennis.

<https://www.lane.nl/definities/online-platforms>

Om in steeds wisselende combinaties te kunnen samenwerken en om een digitaal businessmodel te bouwen, hebben de spelers in een digitaal ecosysteem een structuur nodig die de samenwerking ondersteunt en die de coördinatie van activiteiten tussen de spelers, de werkverdeling, faciliteert: een platform.

<https://boommanagement.nl/artikel/het-platform-wat-het-en-hoe-gebruik-in-het/>

Figuur 1: verschillende definities van het begrip platform

¹ [Kamerbrief over landelijk dekkend netwerk infrastructuur | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](https://www.kamerstukken.nl/tekst/2023/02/09/kamerbrief-2023-0001)

Ook het begrip "dataplatform" wordt op verschillende manieren geïnterpreteerd. In de verschillende interpretaties van het begrip dataplatform lijkt in ieder geval overeenstemming te bestaan over de functionele behoefte: Een dataplatform zorgt ervoor dat een datagebruiker (een zorgverlener of andere raadpleger van data) de beschikking kan hebben over data uit verschillende bronnen (van een zorgverlener, zorgorganisatie of andere datahouder). Hierbij heeft de datagebruiker er geen "last" van dat die data afkomstig is uit verschillende bronnen: voor zorgverleners voelt het als een "integraal dossier". Deze functionele behoefte leeft ook sterk onder de eindgebruikers in de VVT: Die hebben bijvoorbeeld een integraal overzicht nodig van medisch beleid, overdrachtsinformatie en/of medicatie.

Dataplatvormen: oplossing of symptoombestrijding?

In de vorige alinea is de functionele behoefte beschreven. Wat is ervoor nodig deze te realiseren? Om tot integrale databeschikbaarheid te komen is het essentieel dat data FAIR zijn. FAIR staat voor Findable (vindbaar), Accessible (toegankelijk), Interoperable (interoperabel) en Reusable (herbruikbaar).

Waarom is (integrale) databeschikbaarheid op dit moment in de Nederlandse zorg nog niet geregeld? De belangrijkste problemen zijn:

- Data zijn niet Findable (vindbaar): Data bevinden zich in meerdere bronnen, verdeeld over meerdere zorgorganisaties en zorgverleners en het is vaak onduidelijk welke gegevens zich waar bevinden.
- Data zijn niet Accessible (toegankelijk): Data worden niet of slecht ontsloten uit bronsystemen.
- Data zijn niet Interoperable (interoperabel): Er is geen sprake van eenheid van taal tussen verschillende dataverzamelingen en er is sprake van verschillende dialecten in informatie-, data- en coderingsstandaarden.
- Data zijn niet Reusable (herbruikbaar): Doordat data niet vindbaar, toegankelijk en interoperabel zijn, zijn ze niet herbruikbaar.

De meeste van deze problemen komen voort uit de volgende oorzaken:

- Verouderde techniek en organisatie
- Veel verschillende domeinen. Dit leidt tot onkunde, onbegrip etc.
- Het is lastig meters te maken door het gebrek aan een integrale aanpak

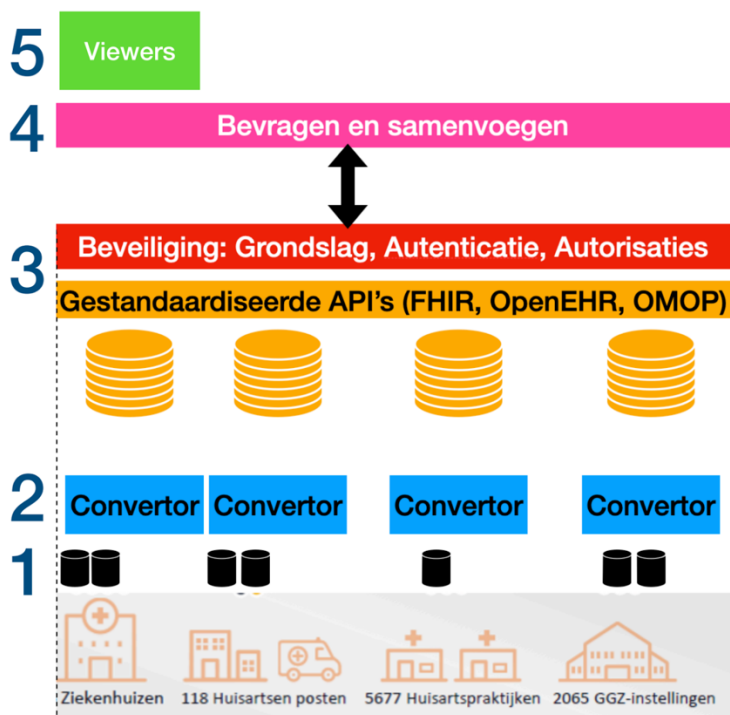
De impuls is dan heel begrijpelijk: met één landelijk (of regionaal) dataplatform lossen we alles op! Een begrijpelijke impuls, maar die zal de onderliggende oorzaken niet ineens oplossen. Alleen wanneer wordt geïnvesteerd in structurele oplossingen voor de onderliggende oorzaken zal data FAIR worden en zullen gegevens uit al die verschillende bronnen beschikbaar zijn in de primaire zorgprocessen en voor secundair gebruik.

De technische functies van een dataplatform

Over het algemeen biedt een dataplatform de volgende technische functies:

1. Importeren van gegevens uit diverse bronsystemen naar een database
2. Het vertalen van systeem- en domein-specifieke gegevens naar een platform-specifiek formaat
3. Het aanbieden van data op platform-specifieke API's en platform-specifieke generieke functies
4. Het uitvragen van de gegevens over een of meerdere van de databases
5. Het weergeven van de gegevens

In figuur 2 zijn deze technische functies schematisch weergegeven.

Figuur 2: Schematische weergave technische functies dataplatform

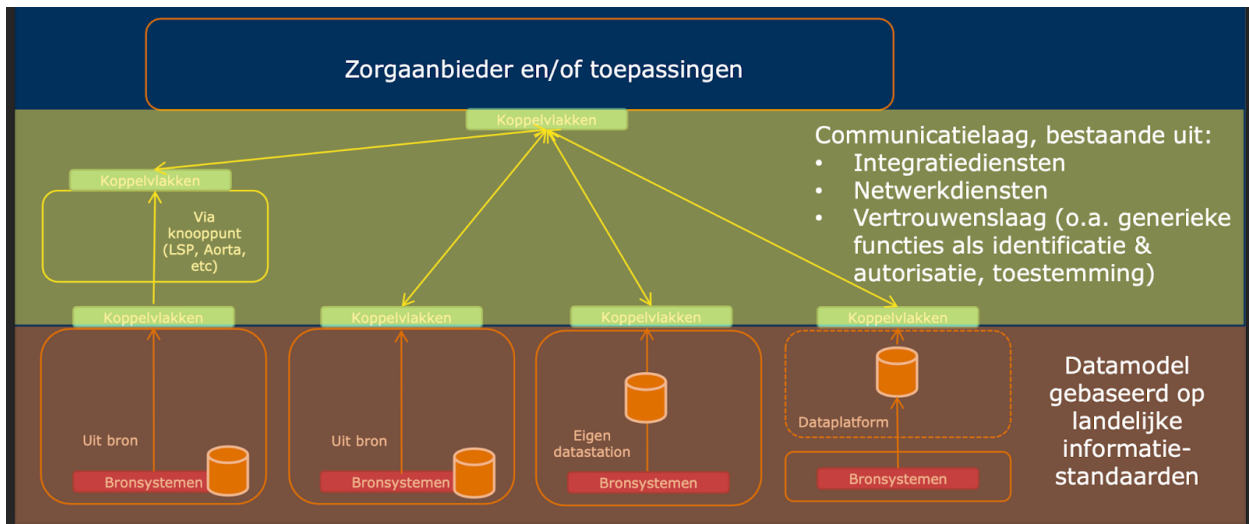
De technische functies van een dataplatform zijn niet nieuw of uniek. Veel van de technische functies van een dataplatform komen ook voor in het uitwisselingsmodel van Registratie aan de Bron². Ze komen daarnaast overeen met modules B, C, D en E uit het Afsprakenstelsel Interoperabiliteit Geboortezorg³ dat momenteel op landelijke schaal op basis van open standaarden wordt geïmplementeerd. De modules uit het Afsprakenstelsel Interoperabiliteit Geboortezorg worden inmiddels ook buiten de geboortezorg succesvol op regionaal niveau toegepast voor de use case medicatie.

Er zijn in verschillende contexten dus al toekomstbestendige werkende oplossingen die invulling geven aan de technische functies van een dataplatform en waarvan de vruchten geplukt kunnen worden. Binnen de langdurige zorgsector geldt dit bijvoorbeeld voor ontwikkelingen zoals KIK-V en eOverdracht.

Het Ministerie van VWS heeft in het conceptadvies "Landelijk Dekkend Netwerk - De weg naar databeschikbaarheid" dd. 21 november 2023 opgenomen dat ook bij het gebruik van een dataplatform zoals CumuluZ data aan de bron dient te worden opgeslagen. Hiermee wordt in ieder geval bedoeld dat data per datahouder dienen te worden opgeslagen en er dus geen dataverzamelingen worden gecreëerd waarin de data van meerdere datahouders worden geaggregeerd. Figuur 3 geeft schematisch weer dat integrale databeschikbaarheid wordt gerealiseerd door middel van gestandaardiseerde koppelvlakken op dataplatformen, datastations en bronsystemen.

² <https://www.registratieaandebron.nl/uitwisselingsmodel>

³ <https://babyconnect.atlassian.net/wiki/spaces/VBC/pages/101810891>

Figuur 3: Databeschikbaarheid op basis van een combinatie van bronsystemen, datastations en dataplatvormen

Een belangrijke functie van een dataplatform is het vertalen (ook wel "converteren") van systeem- en domein-specifieke gegevens naar een platform-specifiek formaat. Met het grote aantal verschillende systemen en domeinen in de Nederlandse zorg is dit een enorme opgave. Deze opgave wordt nog groter wanneer ook het in het kader van het Integraal Zorgakkoord (IZA) zo belangrijke sociaal domein wordt meegenomen.

Een kenmerk van veel dataplatvormen is dat gebruikers data uit meerdere bronnen kunnen gebruiken mits zij gebruik maken van hetzelfde dataplatform en van bronnen, die allemaal zijn aangesloten op datzelfde dataplatform. Het FAIR maken van data kan op deze manier wel door een dataplatform worden opgelost, maar zonder aanvullende maatregelen alleen als iedereen hetzelfde dataplatform gebruikt.

De inzet van een dataplatform en de daarmee gepaard gaande technische functies introduceert een aantal risico's:

- Geen real-time datakoppeling (data immers niet meer rechtstreeks uit het bronsysteem, maar een kopie op het dataplatform)
- Terugschrijven naar bronsystemen niet vanzelfsprekend
- Vendor lock-in bij platformleverancier
- Integratie met bestaande en nieuwe infrastructuren en andere platformen is niet geborgd
- Investerings in dataplatvormen gaan ten koste van de doorontwikkeling en opschaling van reeds werkende initiatieven

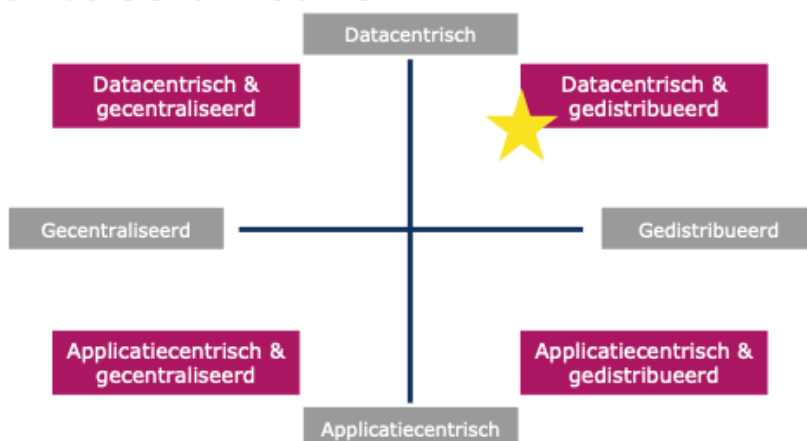
Een dataplatform kan alleen serieus worden overwogen als invulling wordt gegeven aan een aantal voorwaarden die ervoor zorgen dat bovenstaande risico's worden gereduceerd. De belangrijkste voorwaarde is dat het dataplatform moet kunnen samenwerken met andere infrastructuur en dataplatvormen: De beschikbaarheid van data mag niet afhankelijk zijn van het lidmaatschap van een bepaald dataplatform. Hiervoor is het nodig dat een dataplatform invulling geeft aan landelijke afspraken op het gebied van (informatie)standaarden, koppelvlakken en generieke functies. Wanneer invulling wordt gegeven aan deze voorwaarde worden het risico op vendor lock-in, het risico op

gebrekkige integratie met andere infrastructuren of platformen en het risico dat investeringen in dataplatformen ten koste gaan van de doorontwikkeling en opschaling van reeds werkende oplossingen geminimaliseerd.

Databeschikbaarheid in de VVT

ActiZ heeft voor de VVT-sector haar steun gegeven aan de ontwikkeling van een landelijk dekkend netwerk van infrastructuur. In het voorjaar van 2023 heeft de minister van VWS hierover een brief aan de kamer gestuurd⁴. Deze aanpak bestaat uit twee hoofdactiviteiten die gelijktijdig dienen te worden opgepakt: enerzijds het verbeteren van de beschikbaarheid van data ("data-centrisch werken") en anderzijds het realiseren van een gedistribueerd, veilig en schaalbaar communicatienetwerk. De doelsituatie is dan ook gedefinieerd als een combinatie van die twee elementen: "data-centrisch en gedistribueerd netwerk". Dit wordt weergegeven in figuur 4.

Stip op de horizon een datacentrisch en gedistribueerd netwerk

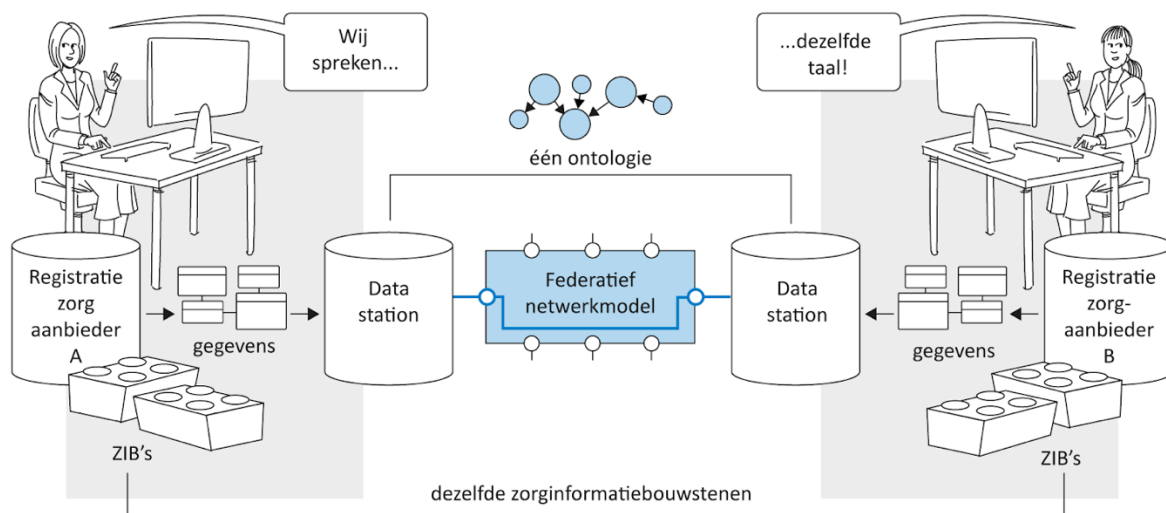
Figuur 4: Tweeledige aanpak ontwikkeling landelijk dekkend netwerk van infrastructuur

In lijn met de kamerbrief van april 2023 benadrukt ActiZ allereerst dat ook bij een keuze voor een dataplatform een gedistribueerd communicatienetwerk nodig is. De VVT-sector werkt al een tijd via het IZO-platform aan het netwerkperspectief⁵. Concrete vervolgstappen worden nu in enkele regio's gezet door op basis van de resultaten uit de InZicht-regeling en het programma KIK-V het netwerkperspectief door middel van een federatief netwerkmodel verder gestalte te geven.

⁴ [Kamerbrief over landelijk dekkend netwerk infrastructuur | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

⁵ <https://infoizo.nl/netwerkperspectief>

Figuur 6: Datastation en ontologie in het federatief netwerkmodel

De VVT en CumuluZ

In het Nederlandse gezondheidsinformatiestelsel snakken zorgverleners en andere eindgebruikers naar betere databeschikbaarheid. CumuluZ heeft met haar allesomvattende ambitie nog een lange weg van idee naar realisatie af te leggen. De urgentie van betere databeschikbaarheid is in de VVT hoog, o.a. vanwege het groeiende risico op zorginfarcten. We zijn op zoek naar oplossingen die nu en in de toekomst werken voor de eindgebruikers in onze sector. Laten we bewezen oplossingen, die nu al werken, opschalen en daarbij investeren in de kwaliteit van onze gegevenshuishouding.

De inzet van dataplatformen zoals CumuluZ is nodig en gewenst waar de ontsluiting van de bronsystemen niet effectief of efficiënt genoeg lukt met de leveranciers van de bronsystemen. Dit geldt bijvoorbeeld voor de ontsluiting van gegevens uit de informatiesystemen van ziekenhuizen. In de langdurige zorg is de uitgangspositie op het gebied van de ontsluiting van data uit bronsystemen een stuk beter. Dit is o.a. te danken aan het feit dat vrijwel alle bronsystemen in de VVT als SaaS-oplossing worden aangeboden, een aansluiting op het Nuts-netwerk hebben gerealiseerd en data via FHIR kunnen ontsluiten. Wanneer bronsystemen zelf data op de juiste wijze kunnen ontsluiten, heeft dat de voorkeur. De inzet van dataplatformen is voor de ontsluiting van deze bronsystemen onnodig en zelfs ongewenst.

In lijn met de kamerbrief van de minister is integraal hergebruik van data, of die nu uit bronsystemen, datastations of dataplatformen komt, mogelijk wanneer er wordt uitgegaan van een gedistribueerd communicatienetwerk dat is gebaseerd op open internationale standaarden. In het geval van de langdurige zorg wordt dit communicatienetwerk gerealiseerd op basis van de Nuts-specificaties. Daarnaast is de basis voor de ontsluiting van bronsystemen in de langdurige zorg al goed op orde.

Er ontstaat meerwaarde voor langdurige zorgorganisaties

- wanneer CumuluZ eraan bijdraagt dat de ontsluiting van data vanuit andere zorgsectoren zoals de medisch-specialistische zorg verbetert zodat de eindgebruikers in de VVT meer data tot hun beschikking krijgen en zij kunnen beschikken over één integraal overzicht met medische, verpleegkundige en farmaceutische gegevens;
- wanneer CumuluZ aansluit op het reeds bestaande op de Nuts-specificaties gebaseerde gedistribueerde communicatienetwerk; en
- wanneer CumuluZ invulling geeft aan andere landelijke afspraken op het gebied van (informatie)standaarden, koppelvlakken en generieke functies.

Om tot een landelijk dekkend netwerk van infrastructuren te komen dient CumuluZ, in lijn met de eerdergenoemde kamerbrief, ActiZ' Visie Digitaal Denken en Doen, het Groeipad Twiin x Nuts en het IZO Netwerkperspectief op basis van de Nuts-specificaties aan te sluiten op een federatief netwerk. Op deze manier kan CumuluZ een grote bijdrage leveren aan het versnellen en verbeteren van databeschikbaarheid. Een waarschuwing is hier ook op zijn plaats: Ga niet stil zitten en wachten op wat CumuluZ gaat brengen maar blijf onverminderd inzetten op de doorontwikkeling van reeds bestaande succesvolle toekomstbestendige initiatieven op het gebied van databeschikbaarheid in en rondom de langdurige zorg zoals KIK-V, eOverdracht en het op basis van Nuts-standaarden delen van medicatiegegevens.

Wilt u als langdurige zorgorganisatie profiteren van initiatieven aangaande de komst van een of meerdere dataplatformen in uw regio? Overtuig de initiatiefnemers dan van het gebruik van open standaarden in het algemeen en van het gebruik van de Nuts-specificaties in het bijzonder. Het realiseren van een gedistribueerd, veilig en schaalbaar communicatienetwerk op basis van Nuts-specificaties is een logische en breed gedragen keuze:

- Het wordt al succesvol gedaan bij o.a. KIK-V (uitwisseling van kwaliteits-, personeels-, cliëntkeuze- en bedrijfsvoeringsinformatie), eOverdracht (verpleegkundige overdracht), Babyconnect (integrale geboortezorg) en AMO (actueel medicatieoverzicht);
- het wordt momenteel geïmplementeerd voor VIPP 5 (medisch-specialistische verwijzing); en
- het is al succesvol beproefd in veel meer andere use cases.

Contact

Wilt u meer weten over dataplatformen, CumuluZ en/of Nuts? Neem contact op met ActiZ via DigitaalDenkenenDoen@Actiz.nl.